Kolozsvári zeneszerzők – zeneszerzők Kolozsváron

POTYÓ ISTVÁN*

FARKAS ÖDÖN *E-DÚR MISE*JÉJE

Kulcsszavak: *egyházzene, misealkotások, Farkas Ödön, Kolozsvár*

A kolozsvári zenei élet kiemelkedő alakja Farkas Ödön, aki a 19. század végétől haláláig zeneszerzőként, karmesterként, de főleg a zeneművészeti főiskola igazgatójaként a helyi zenekultúra kulcsfigurája volt. Az előkelő nemesi származású felsőgélérdi Farkas Ödön Jászmonostoron (Pusztamonostoron) született 1851-ben. Tanulmányait Debrecenben kezdte, és mivel kiváló műszaki készsége volt, eredetileg mérnöki pályát választott. 1875-ben a Budapesti Zeneakadémia megnyitásával egyszer s mindenkorra elkötelezte magát a muzsika mellett. Tehetségét és elhivatottságát bizonyítja, hogy Ábrányi Kornél, Erkel Ferenc és Nikolics Sándor tanítványaként a zeneszerzői tanfolyamot négy év helyett három év alatt végezte el.¹ Ebben az első kompozíciós időszakában szerezte egyfelvonásos operáját, *A bajadért* – melynek librettóját testvére, Farkas Lajos írta, a címszerepet pedig húga, Farkas Otília adta elő a budai Színkörben² – a *Fonóházi képeket*, a *Hallgató magyar* zongoraművet, illetve a *Vihar* című szimfonikus költeményt. A fiatal zeneszerző életének fordulópontja, hogy 1880. szeptember 24-én³ megválasztották a kolozsvári Zenekonzervatórium igazgatójává, és ugyanaz év októberében el is foglalta az állást.

Kolozsvári pályafutása kezdetén Farkas Ödön legfőbb feladatának tekintette az intézmény utolsó évtizedeiben jelentkezett hanyatlás megállítását és a tevékenység újjászervezését. Fontos szempont volt számára a magyar zenei műveltség tudatos előtérbe helyezése mind repertoárban, mind az oktatás nyelvezetét illetőleg. Vezetői

* Potyó István (1983), PhD, egyházzeneész, kántor, a kolozsvári Szent Mihály-templom orgonista karnagya. E-mail: potyo.istvan@ceciliakorus.ro.

- 1 LAKATOS István: *A kolozsvári magyar zeneélet alapvetője: Farkas Ödön*. Magyar Zenei Szemle, III., 1943. november, 249.
- 2 K. I.: *Farkas Ödön 1851 – 1912*. <http://www.hus zadikszazad.hu/1912-szeptember/kultura/farkas-odon-1851-1912> (Utolsó megtekintés: 2020. 10. 11.)
- 3 Lakatos István adatai alapján. Más források az 1879. évet jelölik meg Farkas Ödön kolozsvári pályafutásának kezdeteként.

készségét méltatja az a tény, hogy olyan hírnevű művészek kerültek ki az általa igazgatott intézményből, mint Kacsóh Pongrácz és Delly Szabó Géza. A köztisztletnek örvendő zenepedagógus folyton kereste és felfigyelt az új tehetségekre, akiket ingyen tanított és irányított, így B. Sándor Erzsébet és Székelyhidi Ferenc későbbi operaénekeseket is. Ruzitska György konzervatóriumi igazgató vezetését követően Farkas Ödön ideje alatt élte második virágkorát a kolozsvári intézmény. Az 1880–1906 között eltelt negyed évszázadban több mint 230 különböző hangversenyt szervezett növendékeivel, amelyek műsorai haladó, innovatív szellemét és a magyar zeneművészet iránt való hűségét bizonyítják.

Farkas Ödön a kolozsvári Nemzeti Színháznál karmesterként is tevékenykedett rövid ideig, az 1882/1883-as évadban, illetve 1906-ban. Tudományos és véleményformáló írásai is jelentek meg, főleg a magyar zenei kultúra fontosságát és irányát illetően: „... amíg ezen a földön magyar él, kinek megvan a maga magyar lelkivilága, a maga gondolkozása, itt nem lesz mélyebb hatása az idegen zenének, mely távol áll a mi kedélyvilágunktól... Csak magyar zeneművészettel lehet nagy magyar közönséget teremteni és csak magyar közönséggel lehet a magyar zenét a kor színvonalára emelni”.⁴ Ezeket az irányvonalakat tükrözi alkotói korpusza nagy része, amelynek súlypontját a színpadi művek és dalok képezik, melyekben Farkas Ödön igyekezett követni a magyar nyelv jellemző prosódiaját. Zeneszerzői termése az említett műveken kívül szimfonikus alkotásokat is tartalmaz: nyitányt, programzenét, szimfóniát és hegedűversenyt, világi kórusműveket és természetesen kamarazenét.

Farkas Ödön egyházzenei művei főként az *ordinarium missae* tételeit zenésítik meg. Három misealkotását ismerjük, az *E-dúr*, *B-dúr* és *G-dúr* misék közül az első kettőnek zenekari, utóbbinak pedig orgonakíséretet szánt szerzőjük. Ezeken kívül a gyászmise szekvenciájának zenekari kíséretes *Dies irae* tételét ismerjük, valamint egy *Ave Maria* és egy *Salve Regina* alkotást.

A *Missa in E* keletkezési évét pontosan nem tudjuk, de valamikor a budapesti Zeneakadémián töltött időszakra tehető. Lakatos István zenetörténész azt írja az alkotásról, hogy szerzője elnyerte vele Haynald Lajos erdélyi, majd kalocsai püspök által szorgalmazott pályadíjat. Az egyházi előjáró, akit 1875-ben bíborossá avattak, Liszt Ferenc bizalmasa és az egyházzene nagy mecénása volt. Alapítványt hozott létre egyházi zeneszerzők részére, amely minden évben jelentős pályadíjjal és külföldi ösztöndíjjal jutalmazta a legjobb művészeket.⁵ Érdekes, hogy az erdélyi 19. századi misealkotások közül még egy mű a püspök nevéhez fűződik: Bertha Brukenthal

4 LAKATOS István: *A kolozsvári magyar zeneélet alapvetője: Farkas Ödön*. Magyar Zenei Szemle, III., 1943. november, 252.

5 HORVÁTH Ágnes: *A cecilianizmus Magyarországon 1870–1950. Regensburg hatása a magyar katolikus egyház-zenei mozgalomra*. Parlando 60. évf., 2018/2. szám.

F-dúr Missa Solemnise, amelyet 1871-ben komponált és a főméltóságú püspöknek ajánlott. Az említett pályadíjat Farkas Ödön a *B-dúr miséjével* is elnyeri.

A kolozsvári Gheorghe Dima Nemzeti Zeneakadémia könyvtárában található Farkas Ödön művének szölamanyaga, ebből sikerült rekonstruálni a teljes misealkotást. Az újonnan kinevezett igazgató bizonyára magával hozta korábbi szerzeményeit, vagy másolás útján kerülhettek be az egykori kolozsvári Konzervatórium könyvtári törzssanyagába korai Farkas Ödön-művek, és ezért szerepel rajtuk a korabeli intézmény pecsétje is (l. 1. kép).

1. kép. Farkas Ödön: E-dúr mise, a Kyrie-tétel részlete

Az *E-dúr mise* partitúrájának egy példánya⁶ a budapesti Országos Széchényi Könyvtárban is fellelhető, az alábbi megjegyzéssel: „Lavotta Rezső *A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának címjegyzéke ... Kéziratos hangjegyek* (1940) alapján”. Az évszámot tekintve feltételezzük, hogy kéziratos másolatról van szó.

Farkas Ödön *E-dúr miséjének* terjedelme és hangzásvilága már valamelyest tükrözi a 19. század második felében a katolikus egyházzeneben tapasztalt új törekvések, a cecilianizmus hatásait. Ez a zenei irányzat a tridenti zsinat szellemében a bécsi klasszika által erősen befolyásolt és már hanyatlásnak indult egyházi zene új stílusának megteremtését tűzte ki céljául. Farkas Ödön miséjében cecilianista vonásokat tükröz a rövidebb terjedelem, a közérthető szövegkezelés és a gregorián (*unisono*) idézetek. A mű a hagyományosan hat tételből álló *ordinarium missae* tételeit tartalmazza: *Kyrie*, *Gloria*, *Credo*, *Sanctus*, *Benedictus*, illetve *Agnus Dei*. A zenekari apparátus a klasszikus felépítést követi: teljes vonóskar, fafúvósok (fuvalák, oboák, A-klarinét, fagott) és rézfúvósok (kürtök, trombiták és harsona), illetve üstdobok. A legfontosabb elemét a zenei kifejezésnek azonban természetesen a kórusrészek képezik. Farkas, aki a gyakorlati oktatás mellett pedagógiai elképzeléseit nagy terjedelmű elméleti-módszertani munkájában (*Az énekhang*) is összefoglalta, jól ismerte a vokális muzsika jellemzőit. A szólóéneknek is szerepet adott a műben, igaz nem túl nagy terjedelemben, és jobbra a komplexebb tételekben: *Gloria*, *Credo* és *Benedictus*. Érdekes notációtörté-

6 FARKAS Ödön: *E-dúr mise*, partitúra, OSZK, Ms. Mus. 1158.

neti adalék, hogy Farkas a kéziratok énekszólamai esetében már nem a 19. században használatos C-kulcsos rendszert használja, hanem a modern G-kulcsos írásmódot alkalmazza (l. 2. kép).

2. kép. Farkas Ödön: E-dúr mise, a Kyrie-tétel részlete

A mise kompozíciós alkotásában használt zenei nyelvezet korszerű, a romantika kibontakozásának periódusával cseng egybe és a szerző mesterségbeli tehetségéről tesz tanúságot. Már maga az alaphangnem (E-dúr) választása sem teljesen szokványos, emellett megjelennek könnyed, de távoli hangnemi inflexiók. A romantikus zenekari hangzás és a színpadi zene hatása érezhető a rézfúvósok egyre gyakoribb alkalmazásában, a hangulatfestésben és a szöveg-zene kapcsolatának korszerű értelmezésében.

A mise első tétele, a *Kyrie* (Uram, irgalmaz) bevezető tíz üteme olyan, akár egy lírai operaária: gyöngéd hangvétele klarinétszólóval vezeti be a kórust. Áranyos homofon zenei frázisok, majd polifon részek sorakoznak a *Kyrie* első részében, amelyet az alaphangnem hirtelen e-moll váltása zár. A középső szegmensváltást a hegedűk *tremolo*, majd *pizzicato* kísérete, illetve az E-dúrból B-dúr hangnembe való éles moduláció képezi. A teljes *Christe eleison* szövése bonyolult összhangzati megoldásokat használ, távoli hangnemeket, kromatikát, enharmonikus modulációkat (1. kottapélda). A középső rész Gisz-dúr kadenciával zárul, majd a *Kyrie* visszatérése teszi egyiséggé a tételt.

62

S. Chri-ste Chri ste e-le-i-son e-le-i-son Chri-ste e-le-

A. Chri-ste Chri ste e-le-i-son Chri-ste e-le-i-son Chri-ste e-le-

T. Chri-ste Chri ste e-le-i-son Chri-ste e-le-i-son Chri-ste e-le-

B. Chri-ste Chri ste e-le-i-son Chri-ste e-le-i-son Chri-ste e-le-

73

S. -i-son Chri-ste e-le-i-son, e-le-i-son

A. -i-son Chri-ste e-le-i-son, e-le-i-son

T. -i-son Chri-ste e-le-i-son, e-le-i-son

B. -i-son Chri-ste e-le-i-son, e-le-i-son Chri-ste

1. kottapélda. Farkas Ödön: E-dúr mise, Kyrie, 62–83. ütem

A *Gloria* dallama himnikusan zengi Isten dicsőségét, a tétel az öröm és ujjongás kifejeződése. Farkas koncepciójában ennek az érzésnek zenei reflexiója a fanfárszerű rézfúvós bevezetőben válik érzékelhetővé (2. kottapélda). A drámai hanghatás, a fokozatos építkezés és a kórus egyszólamú karakteres éneke mind hozzájárul a *Gloria* kifejezőerejéhez. A tételben Liszt Ferenc *Koronázási miséjének* áthallásai is felfedezhetők. Módosul a hangnem (A-dúr), és a zenei karakter változásával együtt a tempó is felgyorsul.

GLORIA

The musical score is for three instruments: F kürt (F horn), Trombita (Trombone), and Harsona (Harp). The tempo is marked 'Allegro'. The key signature has three sharps (F#, C#, G#). The score is divided into two systems. The first system contains measures 1 through 9. The second system contains measures 10 through 14. Dynamics include 'f' (forte) and 'ff' (fortissimo). There are 'solo' markings for the F kürt and Trombita parts. Measure numbers 1, 5, 10, and 14 are indicated above the staves.

2. kottapélda. Farkas Ödön: E-dúr mise, Gloria, 1–14. ütem

A szövegrész első tömbjét ez az egységes, ünnepi hangulat hatja át, egészen a *Gratias agimus tibi* kezdetéig. Ezt követően már sokkal líraibb a hangvétel, melybe hegedű és szoprán, majd alt szóló kapcsolódik be, ezáltal is jobban közvetítve a bűnbánat szavait: *Qui tollis peccata mundi*. Itt meg kell jegyeznünk, hogy az Egyház által előírt liturgikus szövegből hiányzik egy kis rész: *Domine Deus, Agnus Dei, Filius Patris* (Urunk és Istenünk, Isten báránya, az Atyának Fia), illetve *suscipe deprecationem nostram* (Hallgasd meg könyörgésünket). A szövegrészek hiátusa gyakori jellemzője a 19–20. századi miséknek. A *Quoniam* 12 üteme átvezető szerepet tölt be, amelyben a szignálszerű trombitajelzés a tétel kezdetét idézi, majd a megszokott stíluslelemet használja a szerző: fuga a *Cum sancto*-szövegre. Bizonyos kórusrészek eléggé magas hangfekvésűek, ez az első előadók képzettségét feltételezi. A *Coda* dinamikus hangtömbjei összesítik az egész tételt, a szerző az *Amen*-szövegre energikus kísérettel építi fel a frázisokat, a műben már megszokott kórus és rézfúvósok közti dialógust használ.

A hittételek zenei megformálása komplex feladat, a szöveg hosszúsága és a számos értelmezési lehetőségnek köszönhetően. Különösnek tűnhet Farkas ütemválasztása, a 6/4 azonban dinamikusabbá és egységessé teszi a hosszabb szövegrészeket. Ugyanakkor gyakran használ a szerző *unisono* intonációkat, amelyek pontosan a hitvallás megkérdőjelezhetetlen mivoltát hivatottak hangsúlyozni.

Minden egyes misealkotás középpontjában szerkezetileg és tartalmilag a megtestesülés és kereszthalál áll, és ez alól Farkas Ödön E-dúr miséje sem kivétel. Lassul a tempó, a szólisták veszik át a főszerepet, és a zenekari kíséret is megváltozik: gyöngéd

rész ez, amelyben a *Crucifixus* nem a halál sötét félelmét, hanem inkább a feltámadásba vetett hitet vetíti előre. Az *Et resurrexit* örömét a szerző egy rövid *fugato* résszel érzékelteti.⁷ Szerkezetileg itt a triós forma érvényesül: A-B-A, az *iterum venturus*-részről ugyanaz a zenei anyag található, mint a mű elején. A záró részben Farkas érdekes módon nem folyamodik az *et vitam venturi*-ra komponált fuga hagyományához, de különös dinamikai fokozást ír elő a „várom a holtak feltámadását” részre, majd az utolsó szavakat kíséret nélkül, a *capella* intonálja a kórus (3. kottapélda).

The image shows a musical score for the Credo, measures 150-156. It features four vocal parts: Soprano (S.), Alto (A.), Tenor (T.), and Bass (B.). The lyrics are: "et ex-pec - to, res - rur rec - ti - o - nem pec - ca-to - rum". The score includes dynamic markings of mezzo-forte (mf) and fortissimo (ff). The piano accompaniment is also shown.

3. kottapélda. Farkas Ödön: E-dúr mise, *Credo*, 150–156. ütem

Az *ordinarium missae* két tétele köthető az angyalok énekéhez és közbenjárásához: a *Gloria* és a *Sanctus*. Ha az elsőnél az angyalok Jézus születésének örömét közvetítik, a *Sanctus*ban a hívők közössége csatlakozik az angyalok seregéhez, hogy Isten végtelen méltóságát és fenségét együtt dicsérhessék. Nem valószínűsíthető, hogy ez a gondolat inspirálhatta a szerzőt a mise komponálásakor, de az már biztos, hogy mindkét tétel ugyanazt a fenséges, ünnepi hangulatot hordozza a rézfúvósok szólói által. Újból hangnembváltás (H-dúr), a bevezető utáni szegmensnek komplex a zenei szövése, számos kromatikus lépéssel és távoli hangnemek érintésével. A tétel két fő részre tagolható, amelyben a második a *Hosanna*-szöveggel indul, és gyorsabb tempójú.

A *Benedictus*-tétel hagyományosan a szólórészek felségterülete és általában lírai hangvételű. A hegedűszóló-frázissal indított tétel jelentős terjedelmű, bár a megzenésített szövegrész pár szóból áll, a tétel mégis a *Credo* hosszúságával egyenlő. Változatos eszközökkel építi fel a zenei mondanivalót a szerző: homofon vokális szólórészek váltakoznak a kórus belépéseivel és kíséretével. Itt is kitűnik Farkas mesterien

7 Ugyanez a megoldás figyelhető meg Ruzitska György kolozsvári zeneszerző két miséjében is. Vö. POTYÓ István: *Egy erdélyi egyházzenei, Ruzitska György első miséje = Erdélyiség a magyar zeneszerzők műveiben*. Szerk. HAUSMANN KÓRÓDY Alice. Partiumi Keresztény Egyetem, Nagyvárad, 2018. 127–154.

kezelt szólamvezetése. A *Hosanna* a *Sanctus*-tételben már bemutatott megoldásokat alkalmaz, míg a homofon részek közt az *unisonó*kban gregorián zenére való utalást is fellelhetünk (4. kottapélda).

S.
cel - sis ho - san - na ho - san - na in ex - cel - sis.

A.
cel - sis ho - san - na ho - san - na in ex - cel - sis.

T.
cel - sis ho - san - na ho - san - na in ex - cel - sis.

B.
cel - sis ho - san - na ex - cel - sis.

4. kottapélda. Farkas Ödön: E-dúr mise, *Benedictus*, 135–143. ütem

Az *E-dúr mise* zenekari kíséretében Farkas hangszerelési tehetsége is megmutatkozik, a komponista technikai megoldásai és változatos eszköztára hatásosak. Az *Agnus Dei* (Isten báránya) tétel vallásos tartalma a bűnbánaté, az ezt megjelenítő zenei kép például kürtszólóval indít, mintegy figyelmeztetésként a legfőbb áldozatra. A zenei forma két nagy részre tagolódik: *Agnus* és *Dona nobis*, ezek szerkesztésükben, hangnemükben és a kórus alkalmazásában ellentétes karakterűek: e-moll/*E-dúr*, *Andante/Allegro*, homofon/polifon. A *Dona nobis* fugato-rész a téma négyszólamú exponálása után egy fokozatos nagy zárathoz vezet, utolsó mondatként felcsendül a *Kyrie* nyitó frázisa, egységesítve így a teljes misét.

Nem tudjuk még, hogy Farkas Ödön mikor komponálta *E-dúr miséjét*, és az ősbemutatóról sem rendelkezünk adatokkal, de valószínűsíthető, hogy a kolozsvári Ferenc-rendiek templomában sor került a mű helyi előadására. Abban az időben a gróf Majláth Gusztáv Károly püspök által szorgalmazott „Szent Antal-kenyérosztás” alkalmával kiváló egyházzenei szolgálatú miséket szerveztek.⁸ Arról, hogy a kincses városban mikor és milyen alkalommal csendült fel a mise, a rendelkezésünkre álló

8 Majláth püspök Kolozsvárott „Szent Antal kenyérosztás” elnevezéssel zenés miséket rendeztetett. Ezekre nagy énekkart állítottak össze, s a kar szólénekesnője az akkor már elismerten szép hangú Sándor Erzs lett. (A serdülő leánykának alt hangja volt, úgyhogy például Schubert *Ständchen*ének legmagasabb hangját, a kétvonalas g-t nem érte fel.) Ezekon a zenés miséken tűnt fel a Sándor Erzs hangja Farkas Ödönnek. „Farkas Ödön nagyhírű s mindenki által tisztelt zeneszerző, konzervatóriumi igazgató és énekpedagógus volt. Az ő nevéhez fűződik Kolozsvár legértékesebb zeneélete. Folyton kereste, kutatta, tanította és irányította a tehetségeket. Ingeny! Sándor Erzsit is tanítványául fogadta, s vele is úgy tett a

szólamanyag szolgál adatokkal. Három időpont szerepel a bejegyzéseken: 1911. május 23., 1922. november 23. és ugyanazon év karácsonya. Ezek a dátumok mára ki egészíthetők Farkas Ödön *E-dúr miséjének* recens előadásával. A kolozsvári Szent Cecília-kórus és zenekar közreműködésével 2014. szeptember 29-én, Szent Mihály arkangyal ünnepén szentmise keretében, illetve ugyanazon év október 4-én a Musica Transilvanica hangverseny alkalmával csendült fel ez az egyházzenei alkotás. A Kolozsváron őrzött kéziratos/másolt kottaanyag néhány egykori előadó nevét is rögzíti.⁹

Farkas Ödön egyházzenei kompozícióinak ismertetése, kiadása még várat magára. A zeneszerző nekrológjából idézünk:

„Mikor 28 éves fiatalember létére megbízták az akkor hatvanesztendős zenekonzervatórium vezetésével: a »szabad művészet« idegen nyelvű oktatóit magyarrá tette, majd a kis keretben működő intézetet annyira fejlesztette, hogy egy tuczat tanára ma már 500 növendéket nevel s úri hölgyek és egyetemi tanárok is ülnek az intézeti zenekarban, mely fényes hangversenyein oly nagyszabású műveket is tolmácsol, minő Beethoven kilencedik szimfóniája – mégis zeneköltői és énektanári nagysága teszi nevét maradandóvá.”

Farkas Ödön (1851–1912) 1880-tól több mint 30 éven át zeneszerzőként, karmesterként és a Konzervatórium vezetőjeként a helyi zenei élet kulcsfigurája volt. Egyházzenei művei legnagyobbbrészt az *ordinarium missae* tételeit zenésítik meg, ezek közül is kiemelkedik a most ismertetett, kéziratban fennmaradt, kórusra, szólistákra és zenekarra komponált alkotás. Az *E-dúr mise* híven tanúskodik szerzője, a „zeneköltő” Farkas Ödön tehetségéről és szakmai tudásáról, de ezen túl az egykori kolozsvári zenei élet virágzásáról és az egyházzenei alkotások mindenkori szükséges voltáról is.

szűkszavú, mogorva ember, mint társaival, magában értékelte a talentumát, de az elismeréssel és biztatásokkal fukarkodott.” *A Zene*, 1931, 7. szám

9 Az énekes szólamokon szereplő bejegyzéseken előforduló nevek: Kholoniek (?) tizedes, Brünck (?) Péter, Böhm, Csöreghi, Bori, Kozma Gyula, Lucia és Stein. A hangszeres anyagban is látható utólagos kommentár: a nagybőgő stímmjén szerepel a „vocalfalschul, kellő attenzióval” (sic!) instrukció. Bizonyára akadtak a kórusnak olyan intonációs gondjai, amelyek zavaróak lehettek a mélyvonósok legendásan érzékeny zenei hallásának.

MASS IN E MAJOR BY ÖDÖN FARKAS

Keywords: *church music, masses, Ödön Farkas, Kolozsvár*

Composer, conductor, teacher and director of the local Conservatory, Ödön Farkas (1851–1912) played for more than three decades a very important role in the development of the musical culture of Kolozsvár/Klausenburg (today: Cluj, Romania). The *Mass in E* is one of Ödön Farkas's early religious works. It was composed around 1875–1879, while Farkas studied at the Academy of Music in Budapest alongside important figures like Kornél Ábrányi and Franz Erkel. Written for choir, soloists and orchestra, the mass won a prize funded by cardinal Haynald, intended for church music compositions. Preserved in manuscript form, the *Mass in E* by Ödön Farkas is an outstanding romantic work, bearing the sings of Caecilianism.

MISA ÎN MI MAJOR DE ÖDÖN FARKAS

Cuvinte-cheie: *muzică bisericească, compoziții de mise, Ödön Farkas, Cluj*

Ödön Farkas (1851–1912), compozitor, dirijor, profesor și directorul timp de 30 de ani al conservatorului din Cluj, a jucat un rol determinant în viața muzicală clujeană de la cumpăna dintre secolele 19–20. Creațiile sale din domeniul muzicii bisericești sunt preponderent mise, dintre care *Misa în Mi major* este de o semnificație aparte. Această misă a fost compusă între 1875–1879, atunci când Farkas a urmat cursurile Academiei de Muzică din Budapesta sub îndrumarea unor profesori de renume ca: Kornél Ábrányi și Ferenc Erkel. Talentul autorului se dovedește și prin faptul că această misă a câștigat concursul pentru creații de muzică bisericească finanțat de cardinalul Lajos Haynald. *Misa în Mi major* este o compoziție religioasă scrisă în stil romantic, dar care prezintă trăsăturile cecilianismului și ne relevă faptul că la începutul secolului al XX-lea, viața artistică clujeană a cunoscut o dezvoltare dinamică și înfloritoare.